

Lysbilledeforedrag:

Rusland på tværs

Sibirien og Rusland set fra en cykel

Copyright © Jens Alstrup 2005

Foto side 4: Copyright © Jens Alstrup, Søren Søgaard
Jørgensen, Morten Østergaard 1996.

Alle andre fotos: Copyright © Jens Alstrup 1996-2005.

Fotografer: Jens Alstrup, Claus Nielsen og Morten Øster-
gaard.

www.sibirien.dk

Et foredrag om et cykeleventyr i Sibirien

I eventyrene skal helten altid så frygteligt meget igennem, før han får prinsessen. I mit eget eventyr, var "prinsessen" en cykelrekord: Drømmen om at blive den første nogen sinde, som krydsede hele Sibirien på en cykel.

Selv ikke i mit værste mareridt havde jeg forestillet mig, at opfyldelsen af min drøm skulle vise sig at være så vanskelig. Det blev et drama, som jeg aldrig havde givet mig i kast med, hvis jeg havde jeg vidst, hvad der ventede mig.

Når enden er god . . .

"Rusland på tværs" er en positiv fortælling om drama, selvovertagelse og vild natur. Undervejs fortælles om fjendskab, sammenbrud, opgivelse og alt det, som en ekstremrejse kan udvikle sig til, når alt går galt.

"Når enden er god, er alting godt", siger man. Helt sådan er virkeligheden ikke, men jeg nåede mit mål. Jeg fik sat min cykelrekord og jeg fik lagt de grimme oplevelser bag mig og vendt dem til noget positivt. Derfor er dette en positiv fortælling.

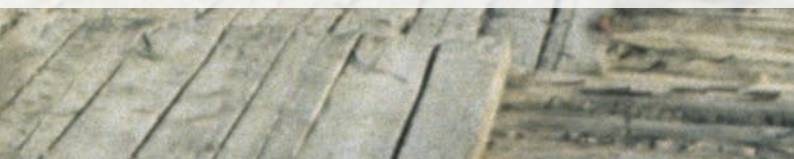
Foredraget indeholder dias og min fortælling. Varigheden er normalt godt to timer inklusive en lille pause midtvejs.

Jens Alstrup

Heden, strabadserne, de dårlige veje og den barske natur var et chok for os i 1996 på "Verdens værste tour". Her er det Søren, som forcerer en faldefærdig bro i Kolyma.

Verdens værste tour - det første forsøg

Vi var tre meget forskellige personligheder, der fandt sammen om at realisere min ide om at cykle tværs gennem hele Sibirien i 1996. Vi var alle helt uerfarende med store ekstremrejser, og vi var to ledertyper uden de nødvendige forudsætninger til at lede det konkrete projekt.

Tallet tre, de forskellige personligheder, den manglende erfaring og Sibiriens ekstremer var en farlig cocktail, der skulle vise sig at blive starten på et årelangt fjendskab mellem deltagerne.

Under foredraget er det vanskeligt at kunne fortælle detaljeret om konflikterne mellem deltagerne på denne mislykkede rejse. Her må jeg henvise til min bog "Verdens værste tour", for at man kan få et nuanceret billede af det passerede. Min pointe er, at det var synd for alle tre deltagere, at projektet gik så galt.

Der er ikke noget, der er så skidt . . .

En ting står dog tilbage: Jeg blev meget glad for Sibirien på denne ellers så fortrædelige rejse, og jeg var dårligt kommet tilbage til Danmark, før jeg planlagde at gøre endnu et forsøg på at rejse gennem Sibirien på cykel.

"Tiden læger alle sår", siger man. Jeg tror ikke at forholdet mellem de tre deltagere på denne rejse nogensinde vil blive godt, men det er dog blevet bedre. Her, godt 8 år efter begivenhederne, tror jeg, at alle tre har et mere afklaret forhold til begivenhederne uden at have helt samme følelsesmæssige engagement i begivenhederne.

Et russisk mundheld tilbage fra zartiden og fortsat brugt, siger: "Rusland har ingen veje, kun retninger." Her er det min rejsekammerat Steen gennem rejsens vanskeligste passage.

Et forsøg må gøres om

Allerede under indflyvningen til Magadan, en hel tidszone øst for Tokyo, stod det lysende klart, at dette var et langt vanskeligere projekt, end vi nogen sinde havde troet. Under os var der sorte bjerge med hvide isstriber, så langt øjet rakte. Vejret var klart og udsynet perfekt. Der var ingen byer, ingen skov og endnu vigtigere, ingen veje at se under os.

Der var en vej. Et til tider meget flot ord for det vi kørte på, men vejen kunne bruges. Men uheldene ville ikke tage nogen ende. Vores vandfilter brækkede den første dag, på tredje rejsedag gik vores fotokamera i stykker vi blev uvenner, og midt i ingenting, blev vi ramt af sygdom og modløshed. Efter mindre end tre uger sad vi i en lastbil og vores rekordforsøg var dermed glippet.

Forskellige opfattelser

De landskaber jeg fandt var storslåede, fandt mine rejsekammerater var golde og ensformige. Det er jo to helt legale udlægninger af samme oplevelser. Mente alle det samme som jeg, ville hele verden rejse rundt i Sibirien, og det gør alle som bekendt ikke.

På den baggrund var det naturligt, at jeg var den, som på ruinerne af forsøget i 1996, planlagde at gøre et nyt rekordforsøg allerede året efter i 1997. Jeg ville endnu en gang forsøge at blive den første, som krydsede hele Sibirien og Rusland på en cykel. Heldigvis var sponsorerne med på at give mig endnu et forsøg.

Nedturen fra den første rejse er svær at overdrive. Jeg måtte af sted for at gøre et nyt forsøg. Her sover min rejsekammerat på ande rejse, Claus, på flyet på vej til Moskva.

Forberedelser til et nyt rekordforsøg

Man skal huske telt og cykelpumpe og lappegrej er det også godt at have med. Hertil kommer ca. 1.800 objekter vi skulle have pakket og alle disse ting skulle fordeles ud på 7 depoter, som vi fik udlagt i byer på vores rute gennem Sibirien.

Alt skulle være registreret, så vi nøjagtigt vidste, hvor tingene lå. Uheld kunne betyde, at vi behøvede at få en del flyttet fra et depot til et andet. En umulig operation, hvis vi ikke nøjagtigt vidste, hvor alle dele befandt sig.

Cyklerne var specialbyggede til den anden rejse. Det var Principia i Nordjylland, som byggede stellerne efter mine anvisninger. De viste sig at holde, selvom de var fantastisk lette og bygget i aluminium. Vi fik vores vanskeligheder med udstyr, så som hjul og bagagebærere, men dette var forventet og nye dele var udlagt på ruten.

Endnu en kæmpe indsats

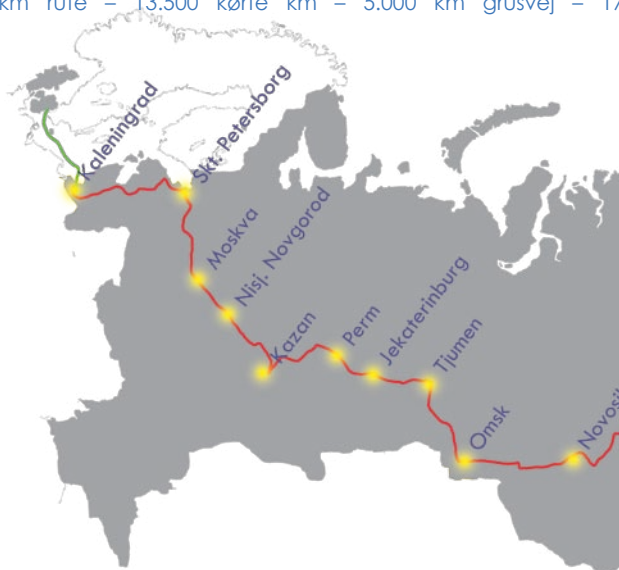
Arbejdsindsatsen var enorm. Familie og venner var uvurderlige støtter til at realisere projektet.

Økonomien var stram. Alle ressourcer var opbrugte på rejsen året før, men hjælp fra sponsorer, venner og familie gjorde det muligt at rejse penge og naturalier til en værdi af totalt set ca. kr. 300.000,00. Det var lige før, at forberedelserne var en lige så stor udfordring som gemmenførelsen af selve rekordrejsen.

Rute for Rusland på tværs 1997

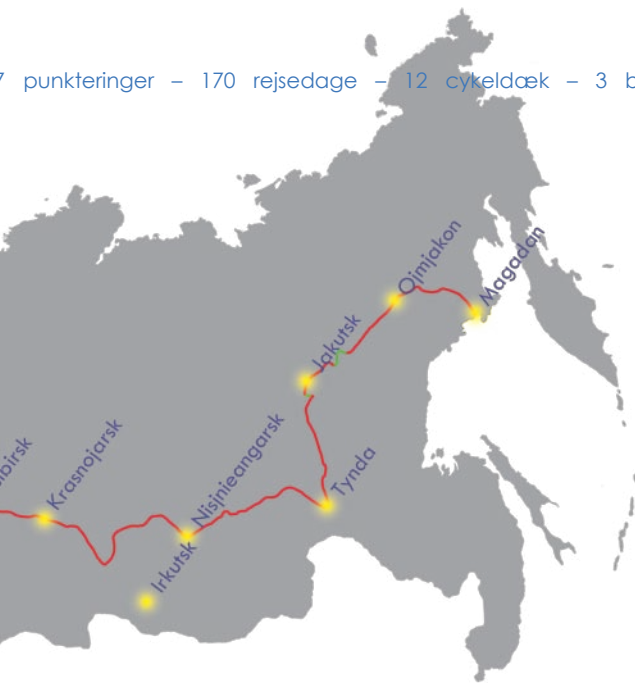
Sibirien og Rusland set fra en cykel – Start fra Magadan

11.724 km rute – 13.500 kørte km – 5.000 km grusvej – 17

Kortet viser ruten fra 1997. Rekordforsøget startede den 4. maj 1997 i Magadan og sluttede den 23 oktober 1997 i Kaleningrad. Under første rejse i 1996, var vi fire deltagere,

7 punkteringer – 170 rejsedage – 12 cykeldæk – 3 baghjul

hvoraf den ene kun skulle følges med os i hans sommerferie. Under anden rejse, var vi to deltagere på, tidsmæssigt, den første halvdel af rejsen.

Maj måned 1997 i Kolyma. Området overraskede endnu en gang med en, selv for Kolyma, meget lang vinter. I midten af maj havde vi nattemperaturer helt ned til minus 20°C.

Rusland på tværs og nye overraskelser

Det andet rekordforsøg var langt bedre forberedt end rejsen i 1996. Jeg var sikker på, at rejsen i 1996 havde vist Sibirien fra sin hårde side, men under det ny forsøg måtte jeg erkende, at forholdene det første år havde været meget gunstige for os.

Maj måned bød på modvind på op til kulingstyrke og temperaturer under minus 20°C. Selv i Magadan er dette usædvanligt for maj måned.

Senere på rejsen fik vi store mængder regn- og haglvejr. Midt i juni og i juli måned oplevede vi omfattende oversvømmelser langs BAM-jernbanen. For første gang i BAMs dengang 15 årige levetid, måtte trafikken indstilles, fordi vandmasserne havde undermineret skinnerne. Midt i alt dette kaos befandt vi os med vores cykler.

Glæden ved Sibirien

Det værste var ofte det bedste. Det sne- og isdækkede Kolyma var en fantastisk naturoplevelse. Jeg har aldrig set noget mere enestående. Andre ville måske synes det var helvede på jord, men for mig, blev det starten på flere efterfølgende vinterrejser til Sibirien.

Vandmasserne ved BAM udgjorde til tider en alvorlig sikkerhedsrisiko, men også her udspillede naturen et mægtigt sceneri, som jeg aldrig skal glemme. Vandet var helt klart, og vi kunne se skovbundens pastelfarver tydeligt gemmen de flere meter vand, som skyllede med rasende fart under os og truede med at sprænge vejdæmningerne.

Gæstfriheden kendte ingen grænser hos sibirjakkkerne. Her er Claus og jeg på besøg hos den ukrainske tysklærer Aleksandr og hans kone, som var datalærer.

Gæstfrihed og vodka

Under begge rejser, mest under den anden, mødte vi en enestående gæstfrihed. Vi fik overnattet hos geologer på kollektivlandbrug, hos intellektuelle, pensionister, politifolk og nyrige. Selv tidligere og nuværende KGB- og FSB-folk åbnede dørene, og det blev også til et besøg på et lille katolsk kloster. Alle steder stod invitationen på mad, vodka og venskab.

Vodkaen kostede til tider dyrt på den korte distance dagen derpå. Gevinsten var at komme helt tæt på russerne og deres dagligdag. Det blev til mange uforglemmelige oplevelser.

Monotomi

Ruten gennem Rusland var 11.724 km. På lange strækninger var området helt fladt og kun bevokset med birkeskov. Dagene lignede hinanden, men de gav også en følelse af Sibiriens storhed. En russisk talemåde siger at: "I Sibirien er der højt til himlen og langt til zaren". Ironisk nok, når man tænker på de mange tusinder af politisk deporterede gennem århundrederne, har Sibirien altid stået for frihed for individet.

Storheden forklarer en amerikaner, som besøgte Sibirien i slutningen af 1800-tallet: "Sibirien er så stort, at hele Amerika (USA) kan ligge der, uden at røre grænsen et eneste sted, og så er der endda også plads til Alaska, hele Europa og yderligere et styk Frankrig!

Finkultur har høj status hos russerne. At diskutere klassisk russisk litteratur med en lastbilschauffør er ikke ualmindeligt. Her er jeg til Tchaikovskis ballet "Tornerose" i Perm.

Det du ønsker...

Man skal være varsom med sine ønsker. På min anden rejse ønskede jeg mig så brændende at gøre den tidligere mislykkede rejse god igen. Jeg mente dette kunne gøres, hvis jeg fik sat min cykelrekord, som den første cyklist, der nogensinde har cyklet gennem hele Rusland, så langt der var vej.

Virkeligheden var en anden, og det blev jeg klar over, allerede da jeg nåede så langt, at min rekord var sikker. Det var måske ikke en drøm som brast, men det var, som om forløsningen på hele projektet udeblev. Først lang tid efter gennemførelsen blev jeg gradvis glad for at have en plads i Guinness rekordbog.

Når enden er god...

Det var mødet med sibirjakerne og det enorme lands historie, som gjorde mig glad, mere end selve cykelrekorden. Til tider tog cyklingen alt for meget "plads" på rejsen, men i dag tænker jeg på mine to cykelrejser som et langt katalog over mennesker og steder, jeg ønsker at gense på kommende rejser.

I dag kender jeg Rusland bedre end de fleste russere. Det er forunderligt på den måde at have fået sig et "nyt land". Jeg vil nok aldrig kunne tænke mig at bo der, men indtil videre kan jeg ikke tænke på at rejse til andre destinationer end Rusland, med mindre det blot er for en kort daseferie f.eks. ved Middelhavet.

Sankt Petersborg er en ualmindelig smuk by, specielt om sommeren. Her er det Blodskirken. Det var dog minimalt, hvad jeg så i storbyerne på cykelrejserne.

Nye planer

Jeg er nysgerrig af natur og har derfor mange planer for fremtiden. Nogle, desværre nok de fleste, bliver aldrig gennemført, men andre vil blive virkeliggjorte.

Rejser i historien

Jeg brænder særligt for om komme tilbage til Kolyma og finde vidnesbyrd om områdets historie: Historien om Stalins allerværste fangelejre og måske den største forbrydelse i menneskets historie. Det er en rejse, som haster, da de fleste øjenvidner er blevet gamle. Jeg håber meget at kunne gennemføre en sådan rejse i 2006 og gerne over mange måneder, så jeg kan perfektionere mine optegnelser, video og billeder.

Historien om det gamle Sibirien interesserer mig også. Den historie, den største geografiske ekspansion for noget land, kendes kun af få, og den er særdeles farverig og fyldt med mærkværdige menneskeskæbner, storhed og tragedier. Her haster projekterne dog ikke så meget, da ingen levende mennesker kan fortælle om dette ud fra en førstehåndsviden.

Se mere på: www.sibirien.dk

Hjemmesiden vil gradvist blive opdateret med informationer om Sibiriens geografi og historie og om mine rejser i landet.

Jens Alstrup • Fælledvej 15 st.th. • 4000 Roskilde
Tel. 46 32 28 26 • Email jens.alstrup@siberia.dk